

Centralebankier Bernanke kan het niet alleen

Amerikanen krijgen geld om de economie aan te jagen. President Bush komt vandaag met een noodplan dat centralebankier Bernanke gisteren al goedkeurde.

Door onze correspondent
FREEK STAPS

NEW YORK, 18 JAN. Het oké-predicaat is binnen. Voordat president Bush later vandaag zijn plan om een economische prikkel af te geven bekendmaakt, heeft centralebankier Ben Bernanke daar al zijn goedkeuring aan verleend. „Fiscaal ingrijpen kan in principe behulpzaam zijn”, zei Bernanke gisteren tijdens zijn halfjaarlijkse hoorzitting in het Congres. „en bredere steun bieden aan de economie dan monetair beleid alleen.” Vertaling: alleen renteverlagingen zijn onvoldoende om de economie aan te jagen.

De uitspraak kwam nagenoeg op hetzelfde moment als de bevestiging van het Witte Huis dat president Bush nadacht over een economisch noodplan. Weer een paar uur later werd bekend dat Bush vandaag zijn plannen presenteert.

Hiermee wordt een georkestreerde actie van Bernanke en Bush zichtbaar. Het doel: voorkomen dat de grootste economie ter wereld naar een recessie afglijdt. „De president gelooft dat op korte termijn, in antwoord op het afzwakken van de economie, een stimulans nodig is”, zei een Witte Huis-woordvoerder.

De meest geëigende manier om economische groei te bewerkstelligen, is de rente te verlagen. Lenen wordt daarmee goedkoper, consumenten en bedrijven geven dan meer uit. Vorig jaar heeft de bank drie keer op rij de rente verlaagd en gisteren herbevestigde Bernanke zijn ongebruikelijk onbeschroomde toezegging van vorige week dat de centrale bank „klaar staat om fors in te grijpen”. Economen en analisten op Wall Street voorspellen voor over twee weken een renteverlaging van 0,5 procentpunt. Dat is flink, maar niet ongebruikelijk.

Nieuw aan Bernankes toespraak van gisteren is dat hij onomwon-

De handen van Fed-voorzitter Bernanke, terwijl hij gisteren op Capitol Hill vragen van de begrotingscommissie van het Huis van Afgevaardigden beantwoordde. Foto AFP

den aangaf dat de economie er zo zwak – maar „we voorspellen geen recessie” – voorstaat dat alleen het ingrijpen van de Fed in de hoogte van het belangrijkste rentetarief onvoldoende is. Hij kan het niet alleen.

Het pijnlijke bewijs voor die vaststelling komt van de centrale bank zelf. In het woensdag ver-

schenen *beige book*, een periodieke samenvatting van de economie in verschillende Amerikaanse regio's, staat dat de economische groei onder druk staat. Oorzaken: teruglopende winkelverkoop en een afgezwakte huizenmarkt. Of, net iets scherper gesteld: een huizenmarkt „in een vrije val”. Zo zei Sandra Pianalto, president van de

Federal Reserve Bank of Cleveland, het. Zij is een van Bernankes gouverneurs en ook zij gaf gisteren een toespraak. Pianalto constateert „een gestegen olieprijs, een afgenomen waarde van het woningbezit. Dat remt de economie ook buiten de huizenmarkt af.”

Wat de plannen van Bush inhouden, is onbekend. Analisten in

Washington en op Wall Street verwijzen naar de laatste recessie, in 2001, en noemen drie elementen van een noodplan. Eén: het federale overheidsstelsel van voedselbonnen voor nu al 26 miljoen Amerikanen wordt vergroot. Twee: de voorzieningen voor mensen met een werkloosheidsverzekering worden tijdelijk uitge-

breid. En drie: 300 à 600 dollar per belastingbetaler om direct uit te geven. Totale geschatte kosten: ruim 100 miljard dollar.

De steunbepaling van de centralebankier was voorzien van een voorbehoud. Het plan moet snel ingevoerd en zinnig opgebouwd worden „zodat de gevolgen van de toegevoegde uitgaven zoveel mo-

gelijk binnen de komende twaalf maanden gevoeld worden”.

Bernanke neemt daarmee nadrukkelijk afstand van permanente renteverlagingen zoals president Bush die eerder heeft doorgevoerd – en recentelijk nog op zinspeelde als mogelijke ingreep. Het duurt even, minimaal een jaar, voordat belastingingrepen effect hebben op de economie. „Geld in de handen van huishoudens en bedrijven stoppen is effectiever”, zegt Bernanke. Sterker nog: zou het noodplan „op een verkeerd moment komen of in strijd zijn met fiscale terughoudendheid op lange termijn”, dan zou het „nagal averechts kunnen uitwerken”. Daarmee doelde Bernanke op een mogelijk groeiende inflatie op het moment van economische stagnatie, de gevreesde stagflatie.

Met zijn uitspraken over overheidsbeleid begeeft Bernanke zich op gevaarlijk terrein. De Federal Reserve houdt gewoonlijk afstand tot politieke besluitvorming – politici raken uit de gratie of worden vervangen, de geloofwaardigheid van de Federal Reserve moet ook dan intact blijven. Een van de laatste keren dat van deze mores werd afgeweken – Bernankes voorganger Greenspan steunde in 2001 president Bush' belastingverlagingen – wordt de centrale bank nog steeds verweten. Het had nog niet opgeloste begrotingstekorten tot gevolg.

Greenspan is inmiddels twee jaar weg, maar dat nog niet iedereen de feiten over zijn opvolger paraat heeft, bleek gisteren toen het Democratische Congreslid Marcy Kaptur hem een vraag wilde stellen. „Gegeven het feit”, begon ze, „dat u de voormalige bestuursvoorzitter van Goldman Sachs bent...”

Gelach uit de zaal.

„Was dat het verkeerde bedrijf? Waar zat u?” vroeg Kaptur paniekerig voordat haar ingefluisterd werd dat ze misschien minister van Financiën Hank Paulson bedoelde. Hij komt wel van Goldman Sachs.

De bankier zelf toonde zich onverschillig: „Ik was de bestuursvoorzitter van de faculteit Economie van Princeton.”

Lees Bernankes toespraak op nrc.nl/kredietcrisis